

ALLIANCE NUMISMATIQUE EUROPÉENNE

EUROPEES GENOOTSCHAP

VOOR MUNT- EN PENNINGKUNDE

PUBLICATION MENSUELLE
FONDATEURS — STICHTERS

RENÉ DE MARTELAERE

ANTOINE VANDEN BRANDE

34, avenue Gilschotel, BORGERHOUT-ANVERS (Belgique) Tél. 39.17.51

Janvier 1959

— 1 —

Januari 1959

COMMON CURRENCIES OF THE AUSTRO HUNGARIAN MONARCHY 1759-1918

/ With degrees of estimated relative rarity /

Introduction.

Towards the obsolete Hungarian paper money an interest became animated in foreign countries which has given the reason for appearance a list at 1st January 1951 under title « Paper moneys of Hungary » in which I have given the data about the official issues from 1759 to 1950, because there was no summary work (handbook, catalogue, list) about this theme in foreign language.

The abovementioned list appeared only as manuscript, because the printing prices were very high in Hungary.

The interested collectors — which have got my list — asked me to give a list with a system of the estimated relative rarities of the Hungarian notes, and the same time Austrian ones.

In this catalogue I try to fulfil the expectations of the interested collectors.

I established the rarity degrees according to following system :

	5 R means only		1 known specimen	
4 R	»	2 —	3	» specimens
3 R	»	4 —	7	»
2 R	»	8 —	15	»
R	»	16 —	30	»
10	»	31 —	50	»
9	»	51 —	80	»
8	»	81 —	120	»
7	»	121 —	170	»
6	»	171 —	250	»
5	»	251 —	350	»
4	»	351 —	500	»
3	»	501 —	700	»
2	»	701 —	1000	»
1	»	1001 —	»

I know that my present experimental work has some mistakes, therefore I ask every collectors and experts to give me their observations, opinions, critics and data about this theme, particularly about the degrees of rarity ; so I hope that I can publishate a good catalogue of our theme.

I thank for the cordial cooperations to Messrs Dr. Lajos HUSZAR, János LAKOS, Béla AMBRUS, Béla VARGHA, Dr. Rezső KARNY and Dr. Arnold KELLER (Berlin), Wladimír OUCHKOFF (Paris), Arlie SLABAUGH (Artie, WVa, USA) given me some instructions and data, to Messrs Emil BANKY, Sándor NAGY, Bertalan GAAL, Gábor DORO given their own collections to my order.

At the valuation the first column means the rarity degrees of the so called FORMULARE or SPECIMEN the second one of the original paper money.

Budapest (Hungary) 7th May 1952.

DR. MIHALY KUPA

I. AUSTRO HUNGARIAN MONARCHY 1759-1918

1759.XI.1. WIENER STADT-BANCO (City Bank of Vienna) ZAH-
LUNGSPAPIER
1 5 Gulden R 5 R 2 10 Gulden R 5 R
3 20 Gulden R 5 R

1761.VII.1. BÖHM.-ÖSTERR. ERBLANDE (Bohemian-Austrian He-
reditary Province) ZÄHLUNGSOBLIGATION (Paying obligation)
a. Obligation and coupons together : b. Obligation only :
4 25 Gulden 10 2 R 6 25 Gulden 10 2 R
5 100 „ 10 2 R 7 100 „ 10 2 R
c. Coupon only from Obligation of :
8 25 Gulden — 2 R
9 100 „ — 2 R

1761.VII.1. BÖHM.-ÖSTERR. ERBLANDE (Bohemian-Austrian He-
reditary Province) DARLEHENS OBLIGATION (Loan obligation).
a. Obligation and coupons together : b. Obligation only :
10 250 Gulden 10 2 R 13 250 Gulden 10 2 R
11 500 „ 10 2 R 14 500 „ 10 2 R
12 1000 „ 10 2 R 15 1000 „ 10 2 R
c. Coupon only from Obligation of :
16 250 Gulden — 2 R
17 500 „ — 2 R
18 1000 „ — 2 R

1762.VII.1. WIENER STADT-BANCO (City Bank of Vienna).
19 5 Gulden 10 2 R 21 25 Gulden 10 2 R
20 10 „ 10 2 R 22 50 „ 10 3 R
23 100 Gulden 10 3 R

1763.II.1. BÖHM.-ÖSTERR. ERBLANDE (Bohemian-Austrian He-
reditary Province) ZÄHLUNGSOBLIGATION (Paying obligation)
a. Obligation and coupons together : b. Obligation only :
24 15 Gulden 10 2 R 28 15 Gulden 10 2 R
25 30 „ 10 2 R 29 30 „ 10 2 R
26 60 „ 10 2 R 30 60 „ 10 2 R
27 120 „ 10 3 R 31 120 „ 10 3 R
c. Coupon only from Obligation of :
32 15 Gulden — 2 R
33 30 „ — 2 R
34 60 „ — 2 R
35 120 „ — 2 R

1763.VIII.1. BÖHM.-ÖSTERR. ERBLANDE (Bohemian-Austrian He-
reditary Province) ZÄHLUNGSOBLIGATION (Paying obligation).
a. Obligation and coupons together : b. Obligation only :
36 15 Gulden 10 2 R 40 15 Gulden 10 2 R

37 30 „ 10 2 R 41 30 „ 10 2 R
38 60 „ 10 2 R 42 60 „ 10 2 R
39 120 „ 10 3 R 43 120 „ 10 3 R
c. Coupon only from Obligation of :
44 15 Gulden — 2 R
45 30 „ — 2 R
46 60 „ — 2 R
47 120 „ — 3 R

1767.V.1. ÄRARISCHE ANTICIPATIONS OBLIGATION DES HER-
ZOGSTUMS KÄRNTEN (Treasury Anticipation Obligation of the
Duchy Carinthia).

a. Obligation and coupons together : b. Obligation only :
48 100 Gulden 10 3 R 50 100 Gulden 10 3 R
49 1000 „ 10 3 R 51 1000 „ 10 3 R
c. Coupon only from Obligation of :
52 100 Gulden — 2 R
53 1000 „ — 2 R

1767.V.1. DOMESTICAL OBLIGATION DER STÄNDE DES HER-
ZOGSTUMS KÄRNTEN (Domestic Obligation of the Duchy Carinthia).

a. Obligation and coupons together : b. Obligation only :
54 1000 Gulden 10 3 R 55 1000 Gulden 10 3 R
c. Coupon only from Obligation of :
56 1000 Gulden — 2 R

1767.VIII.1. ÄRARISCHE ANTICIPATIONS OBLIGATION GE-
MEINER STADT WIEN (Treasury Anticipation Obligation of the
Chief-Town Vienna).

a. Obligation and coupons together : b. Obligation only :
57 50 Gulden 10 2 R 59 50 Gulden 10 2 R
58 500 „ 10 2 R 60 500 „ 10 2 R
c. Coupon only from Obligation of :
61 50 Gulden — R
62 500 „ — R

1767.VIII.1. ÄRARISCHE ANTICIPATIONS OBLIGATION DER
STÄNDE DES ERZHERZOGTUMS OBER-ÖSTERREICH (Treasury
Anticipation Obligation of the Archduchy Upper Austria).

a. Obligation and coupons together : b. Obligation only :
63 10000 Gulden 10 2 R 64 10000 Gulden 10 2 R
c. Coupon only from Obligation of :
65 10000 Gulden — 2 R

1767.VIII.1. ÄRARISCHE ANTICIPATIONS OBLIGATION DER
STÄNDE DES HERZOGSTUMS STEYERMARK (Treasury Anti-
cipation Obligation of the Duchy Styria).

a. Obligation and coupons together : b. Obligation only :
66 100 Gulden 10 2 R 69 100 Gulden 10 2 R
67 500 „ 10 2 R 70 500 „ 10 2 R
68 1000 „ 10 3 R 71 1000 „ 10 3 R
c. Coupon from Obligation of :
72 100 Gulden — R
73 500 „ — R
74 1000 „ — 2 R

1767.VIII.1. ÄRARISCHE ANTICIPATIONS OBLIGATION DER
STÄNDE DES HERZOGTUMS KÄRNTEN (Treasury Anticipation
Obligation of the Duchy Carinthia).

a. Obligation and coupons together : b. Obligation only :
75 50 Gulden 10 2 R 81 50 Gulden 10 2 R
76 100 „ 10 2 R 82 100 „ 10 2 R
77 500 „ 10 2 R 83 500 „ 10 2 R

78	1000	»	10	3 R	84	1000	»	10	3 R
79	3000	»	10	3 R	85	3000	»	10	3 R
80	5000	»	10	3 R	86	5000	»	10	3 R

c. Coupon only from Obligation of :

87	50	Gulden	—	R
88	100	»	—	R
89	500	»	—	R
90	1000	»	—	2 R
91	3000	»	—	2 R
92	5000	»	—	2 R

1767.VIII.1. DOMESTICAL OBLIGATION DER STÄNDE DES ERZHERZOGTUMS NIEDER-ÖSTERREICH (Domestic Obligation of Estates of the Archduchy Lower Austria).

a. Obligation and coupons together : b. Obligation only :

93	50	Gulden	10	R	94	50	Gulden	10	R
----	----	--------	----	---	----	----	--------	----	---

c. Coupon only from Obligation of :

95	50	Gulden	—	R
----	----	--------	---	---

1767.VIII.1. DOMESTICAL OBLIGATION DER STÄNDE DES ERZHERZOGTUMS STEYERMARK (Domestic Obligation of Estates of the Duchy Styria).

a. Obligation and coupons together : b. Obligation only :

96	50	Gulden	10	R	97	50	Gulden	10	R
----	----	--------	----	---	----	----	--------	----	---

c. Coupon only from Obligation of :

98	50	Gulden	10	R
----	----	--------	----	---

1767.VIII.1. DOMESTICAL OBLIGATION DER STÄNDE DES ERZHERZOGTUMS KÄRNTEN (Domestic Obligation of Estates of the Duchy Carinthia).

a. Obligation and coupons together : b. Obligation only :

99	100	Gulden	10	2 R	105	100	Gulden	10	2 R
100	500	»	10	2 R	106	500	»	10	2 R
101	1000	»	10	2 R	107	1000	»	10	2 R
102	3000	»	10	3 R	108	3000	»	10	3 R
103	5000	»	10	3 R	109	5000	»	10	3 R
104	10000	»	10	3 R	110	10000	»	10	3 R

c. Coupon only from Obligation of :

111	100	Gulden	—	R
112	500	»	—	R
113	1000	»	—	R
114	3000	»	—	R
115	5000	»	—	R
116	10000	»	—	R

1771.VII.1. WIENER STAFT BANCO (City Bank of Vienna).

117	5	Gulden	10	10	120	50	Gulden	10	R
118	10	»	10	10	121	100	»	10	2 R
119	25	»	10	R	122	500	»	10	2 R

123 1000 Gulden 10 3 R

1772.V.1. MÄRISCHE ÄRARIAL OBLIGATION (Treasury Obligation of Moravia).

a. Obligation and coupons together : b. Obligation only :

124	50	Gulden	10	R	125	50	Gulden	10	R
-----	----	--------	----	---	-----	----	--------	----	---

c. Coupon only from Obligation of :

126	50	Gulden	—	R
-----	----	--------	---	---

1784.XI.1. WIENER STADT BANCO (City Bank of Vienna).

127	5	Gulden	9	7	130	50	Gulden	9	10
128	10	»	9	8	131	100	»	9	R
129	25	»	9	10	132	500	»	10	2 R

133 1000 Gulden 10 3 R

A SUIVRE

M. KUPA

HET OUDE BRUGGE ZAT VOL WOEKERAARS

De geldhandel in vervolgen eeuwen

Realistische kijk op middeleeuwse toestanden

De geschiedenis van de geldhandel en het bankwezen in vroegere eeuwen kan ook voor gewone lieden, die zich niet met financiële verichtingen inlaten, boeiend en leerzaam zijn. Wist u b.v. dat de toegelaten rentevoet in de middeleeuwen 43 % bedroeg? Wie zou er nu nog aan denken tegen zulke fantastische woekerrete een lening aan te gaan? Wist u dat het thans internationaal gebruikte woord «beurs» voortkomt van de Brugse familie «van der Beurze» die leefde in de 13de eeuw? Dat het oude Brugge rot was van woekeraars? Dergelijke en andere wetenswaardigheden vindt men in de belangwekkende studie, welke Dr. Jos Maréchal heeft gepubliceerd over de geschiedenis van het bankwezen te Brugge. En vermits Brugge de handelsmetropool van de Nederlanden en een der belangrijkste centra van Europa is geweest, kunnen de daar heersende toestanden als maatstaf gelden voor omzeggens de hele wereld uit die tijd.

In de Middeleeuwen maakte men geen onderscheid tussen interest en woeker. Alle leningen tegen krozen werden «woeker» genoemd. Zo vermeldt de stad Brugge in haar rekeningen dat ze leningen «te woekere» aanging, of «ghelt omme bate». In 1540 voerde Keizer Karel een onderscheid in: een interest van ten hoogste 12 t.h. werd normaal genoemd, wat er boven ging was woeker.

De toegelaten rentevoet bedroeg voordien 43 t.h.! Men ziet dat, ook en vooral in de Middeleeuwen, een groot verschil heerste tussen theorie en praktijk. De studie van Maréchal is te dien opzichte ontstellend. Wij zijn te veel gewoon de vervolgen eeuwen te meten volgens een ideaal beeld. Daardoor verliest men de dagelijkse werkelijkheid uit het oog. Zij neemt vaak zulke vormen aan, dat onze haren ten berge zouden rijzen, indien wij ze moesten beleven.

Men weet dat voortijds het uitlenen tegen interest werd veroordeeld. In de praktijk kon men er niet buiten. Doch, door de theoretische afkeuring, verzuimde men deze leningen te reglementeren. Tegen de 43 t.h. steekt de 4 t.h. (notarissen 7 t.h.) van onze tijd wel gunstig af.

De veroordeelde woeker.

De h. Maréchal haalt het geval aan van een arbeider, die in een huisje (ongetwijfeld een krot) van twee plaatsen woonde. Op zeker ogenblik was hij verplicht geld te lenen aan de z.g. Corsijnen die in de stad de «erkende» woekeraars waren. Hij verpandde zijn meubelen. Na twee maand werd zijn inboedel aangeslagen en hijzelf op straat gezet. Hij werd een der talloze landlopers, waar die tijd zo «rijk» aan is. Let wel: de uitdrijving gebeurde door een aangestelde van de stad.

Verder wordt verhaald hoe een vakman — een kammenmaker — in korte tijd werd uitgekleeed en ten onder gebracht, eveneens onder het wakend oog van het stadsbestuur.

De in het openbaar werkende woekeraars waren in de ban geslagen (wie niet als dusdanig «erkend» was, niet). Te Brugge kwamen geen Joden als woekeraars voor, het waren allemaal kristenen. Hoewel ze in de ban geslagen waren, bezaten zij een zeer ruime invloed. Zij bekwamen zelfs privileges van de proost en de kanunniken van Sint-Donaas (die buiten de rechtsbevoegdheid van het Stadsmagistraat vielen). De Corsijnen deden schenkingen ten bate van kerken en kloos-

ters. Het lenen tegen interest was weliswaar verboden, doch de opbrengst mocht aan kerkelijke instellingen besteed worden. Sommige van deze in de ban geslagen woekeraars maakten deel uit van godvruchtige genootschappen, en werden in kerkgebouwen zelf ter aarde besteld (vooral kloosterkerken).

Hier ook stelde Keizer Karel een einde aan het schandaal: hij verbood aan deze geëxcommuniceerden de kerken tijdens de goddelijke diensten te betreden.

Uit dit alles blijkt hoe machtig de finances ook in die tijd waren. Het is niet te verwonderen: handelaars, magistraat en de vorsten zelf verkeerden voortdurend in geldverlegenheid en moesten bij de woekeraars gaan aankloppen.

Naast Italianen, waren vooral Catalanen, Fransen en natuurlijk, Bruggelingen in de geldhandel betrokken. Vooral de Lombarden en Florentijnen stonden in de Middeleeuwen en in de nieuwe tijden als financiers, en als woekeraars bekend. Het huis waar men tegen pand leent, noemt men in vele Nederlandse steden de « lommerd », wat afgeleid is van het Franse « Lombard ». Het toont aan hoezeer de Lombarden bekend stonden als financiers.

De bankiers.

Verder wordt gehandeld over de geldwisselaars (tussen 1224 en de Franse omwenteling). In Brugge waren er vijf soorten: vrije en onvrije wisselaars, wisselaars-bankiers, door de stad benoemde wisselaars, en ten slotte zij die door de generale muntmeesters van de Nederlanden waren aangesteld.

Het laatste hoofdstuk spreekt over de wisselhandelaars. Dat waren in Brugge vooral Italianen en Catalanen, die niet alleen het in- en uitvoeren van goederen, maar ook het verhandelen van wisselbrieven als bedrijf uitoefenden.

De oudste beurs.

Het thans alom gebruikte woord « beurs » komt voort van de Brugse familie « van der Beurze » die reeds in 1285 een herberg (nu zegt men een hotel) uitbaatte onder de naam: « Ter Beurze ». Daar verbleven vele vreemde kooplieden.

In 1302 bouwde men de « Nieuwe Beurze » er naast. In dat jaar werd de oude « Beurze » hoofdzakelijk betrokken door Oosterlingen (inwoners van de Hanza-steden), die later een weelderiger « loge » zouden bouwen op de Oosterlingenplaats. Dit prachtig bouwwerk uit de Boergondische tijd werd in de 18e eeuw stomweg afgebroken, alleen de onderbouw bleef, heerlijk geschonden over.

De twee « Beurzen » stonden op een plein (thans de Schouwburgplaats) waaromheen de « loges » (trefplaatsen) van verscheidene Italiaanse steden zich verhieven. In de nabijheid stond de beroemde houten loskraan (voorvader van alle havenkranen) die op een doek van Memlinc en van Pourbus voorkomt. Daar was het centrum van de metropool, waar, zoals nu in de Beurzen, de handelstransacties grotendeels verliepen. Het was meteen een centrum voor de internationale geldhandel. De bank van Roeselare heeft het huis « ter Beurze » heropgebouwd en er haar Brugse kantoren in gevestigd. Het is een gelukkige restauratie. Mocht men ook het huis der Oosterlingen herstellen!

Zeggen wij ten slotte dat de fraai gedrukte en verlichte monografie van Dr Maréchal, adjunkt-konservator van het Brugse Rijksarchief, werd uitgegeven naar aanleiding van het dertigjarig bestaan van de bank van Roeselare en West-Vlaanderen.

Overgenomen uit een Vlaams dagblad.

EEN WAARDEAANPASSING VAN MUNTEN TE MAASEIK IN 1648.

In een register (M. folio 11) van de Maaseiker armentafel lezen we het volgende:

”Bij vergaderinge der Heeren Hr Kerck- ende Armemeijsteren op huijden den 8 Januarius A^o 1648.

Is gesloeten ende verdraegen dat ten opsight der groete ende excessive verhoeginge des geldts die renthen der selver Kirck ende Armen voertdaen tot ander orden sullen betaelt worden als volgt:

— Den goldtgulden tot	4 gulden
— Den Hoerensgulden tot	1 gulden
— Den Philippusgulden tot	3 gulden 10 st.
— Den golde Keijzers gulden tot	3 gulden
— Den golden Angelot tot	8 gulden
— Den golden Keijzers schildt tot	6 gulden
— Den silvere Keijzers gulden tot	2 gulden 10 st.

Ende voerts alle andere gelden naer advenant ofte die dardepaert weeniger als soedaenige specie in cours gangbaer is.

Alles nochtans sonder ennighe schaedelijcke consequentie: willende expresselick met dit verdraech die voergenoemde renten ofte brieven der selver mergens in verkort oft gepreindiciert te worden.”

*

”Extract van een vonnisse om te weten waer mede betaelt moegen worden die alde groeten tournoijs, munte des coninx van Vranckrijk.”

Onder deze titel noteerde de provisor der armen Fredericus Malders (1593—1662) in een register (K. folio 6vo) van de Maaseiker armentafel enkele gegevens betreffende een proces dat gevoerd werd inzake de omrekening van « alde groeten » in de toenmalige munt, hier volgt dan deze nota:

”In saecke des Eerw: Heere Reijner Gabriels van der Coulen priester in Lande van Luyck, ende der collegialer kircken van onsser Lieven Vrouwen binnen der stadt Mastricht Canoninck ende Rector van St Andries altaer in der collegialer kircken van onsser Lieven Vrouwen binnen Thoren ende in dijen name acnsetter. Integens:

Dionijs van den Eerdtwesch der alde, Wilhem van gen eijgen, Johan Voegels, Angenees W^e van Andries Lenssen zaliger, Henrick Lenssen, Theodorus Nessels, Andries Jentis, Mr Daniel van Odenhoven ende Henrick op gen Neer: Opponenten.

Den Official van Luyck; alle acten ende attentaten van wederzijdse partijen, oversien hubbende met raet ende toustaen van rechts gelierden. Condemniert die verwerders tot die betaelinghe der jaerrenten van twintich ponten tournoijs bij den acten versocht, in specie van alde groeten goede ende wettige munte des coninx van Vranckrijk vijffthien groeten voer ieder pont gereckent, ofte vier stuiver brabantcher munte naer advenant voor iederen groot, behalven dat hunne sael dienen t gene daer op betaelt mocht sijn, mede hun condemnierende in drij deijl kosten naer onse taxaet gegeven A^o 1576 den 20 September ende was onder teijckent - Nijes.”

F. Malders heeft persoonlijk deze procesbundel (die thans zoek geraakt is) ingezien want onder hogervermelde nota schrijft hij:

”Van dit vonnis was geappelliert volgens ende inhoudt der selver acten, wellicke acten ennigge blaeders achterut gereten waeren, alsoo onsijsker is oft bij diesen vonnis alsoo gebleven was.”

Architect M. HENDRICKX

**COMMON CURRENCIES OF THE AUSTRO
HUNGARIAN MONARCHY 1759-1918.**

(Suite)

1790. SCHULDVERSCHREIBUNGEN VON HERZOGTUM STEYERMARK (Loan Obligation of the Duchy Styria).

<i>a.</i> Obligation and coupons together :				<i>b.</i> Obligation only :			
134	50 Gulden	9	R	136	50 Gulden	9	R
135	100 "	9	R	137	100 "	9	R
<i>c.</i> Coupon only from Obligation of :							
138	50 Gulden	—	10				
139	100 "	—	10				

1794.X.1. ÄRARISCHE ANTICIPATIONS OBLIGATION DES ERZHERZOGTUMS OBER-ÖSTERREICH (Treasury Anticipations Obligation of the Archduchy Upper Austria).

<i>a.</i> Obligation and coupons together:				<i>b.</i> Obligation only :			
140	50 Gulden	10	2 R	144	50 Gulden	10	2 R
141	100 "	10	2 R	145	100 "	10	2 R
142	200 "	10	2 R	146	200 "	10	2 R
143	500 "	10	3 R	147	500 "	10	3 R
<i>c.</i> Coupon only from Obligation of :							
148	50 Gulden	10	R				
149	100 "	10	R				
150	200 "	10	R				
151	500 "	10	2 R				

1794.X.1. ÄRARISCHE ANTICIPATIONS OBLIGATION DES ERZHERZOGTUMS STEYERMARK (Treasury Anticipation Obligation of the Duchy Styria).

<i>a.</i> Obligation and coupons together :				<i>b.</i> Obligation only :			
152	50 Gulden	10	2 R	156	50 Gulden	10	2 R
153	100 "	10	2 R	157	100 "	10	2 R
154	500 "	10	3 R	158	500 "	10	3 R
155	1000 "	10	3 R	159	1000 "	10	3 R

WALBROOK SITE COINS FROM THE ROMAN OCCUPATION.

From our Archaeological Correspondent.

The Walbrook site is still adding to the story of Roman London. An important range of coins, many of them in excellent condition, has been recovered from the silted up stream of the Walbrook, now being rapidly covered by Bucklersbury House, but famous, less than 18 months ago, for the discovery of the Temple of Mithras.

These coins date from the reign of Claudius (who reigned from A.D. 41-54 and conquered London and southern Britain) to Antonius Pius (138-161). They are all of low value—the equivalent of our small change—and must have passed from hand to hand in the first two centuries of the Roman occupation. But these are vivid centuries in the history of the empire, reflected here in flashes.

The revolt of Boudicca, or Boadicea, which has left a red scar in buried London, arose directly from the misrule of a Roman Procurator under Nero. The coins just found include two struck under Nero; and one of them is of exceptional interest. It shows Nero singing to his own accompaniment, garbed as Apollo and crowned as laureate with the wreath presented and awarded by himself.

Other coins follow the fortunes of this island under emperors of a very different type. The Flavian emperors, under whom southern Britain became secure and prosperous, are represented by Vespasian, Titus (in a reissued coin of Claudius) and Domitian; followed by Trajan, Hadrian (whose name is attached to the most remarkable defensive rampart in Europe), with a touching tribute to his wife Sabina; and finally by the great Antoninus Pius. The reverse of his coin shows one of the earliest representations of a figure of Britannia, so named in honour of a victory over the Northern Brigantes (tough folk, like their successors the Yorkshiremen).

The period of these coins raises unanswered questions. None is forthcoming from this site in the heart of London after the middle of the second century, and few elsewhere in London before the age of Constantine at the beginning of the fourth.

GAP IN HISTORY.

Was the site then abandoned? Definitely not, because the Temple of Mithras showed signs of re-use under Constantine. This gap in London history, so long open to conjecture, still resists inquiry. Once men spent their money here, talked Latin, employed pretty slavegirls, scribbled a « London Curse » on a bit of lead. Here are some of the tokens which passed through their hands. The curtain fell. We know no more.

Yet before silence fell someone had dropped a great trumpet-shaped brass brooch. It was highly ornamented in a Celtic or native tradition of the first century or no later than midway in the second. The Romans fastened their clothing with brooches similar to those used by the Iron Age men they conquered. The Celtic form and ornament survived and is very marked in this brooch, recovered from the silt of the Walbrook, like the coins. The pin is nearly complete. The brooch could have held the folds of the heaviest toga; it is more likely to have belonged to a Celtic aristocrat who would appreciate its fanciful design.

Both coins and brooch are part of a collection recovered from the Walbrook excavations by Mr. H. Crawshay Frost, of Goldhanger, Essex, and handed over by him to Guildhall Museum.

Uit « The Times » 24-1-1956